

122361 - Sadaka-i câriye nedir?

Soru

Ben, sadaka-i câriye için basit örnekler vermenizi istiyorum. Ramazan veya diğer aylarda, oruçlulara iftar vermek, yetimi himâyesine almak veya yaşlılar yurdunun bakımını üstlenmek gibi hangi yollarda malımı harcaayayım?

Detaylı cevap

Sadaka-i câriye; Ebu Hureyre'nin Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste gelen vakfın kendisidir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu hadiste şöyle buyurmuştur:

﴿إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.﴾
[رواه مسلم]

"İnsan öldüğü zaman, amelinin sevabı kesilir. Ancak (hayrın devamlı olması ve faydasının kesilmemesi sebebiyle) şu üç şeyin sevabı kesilmez: Sadaka-i Cârîye (müslümanların yararlanması için bir şeyi Allah rızâsı için vakfetmek gibi), faydalı ilim (insanlara Allah rızâsı için dînî ilimleri öğretmek veya bunun için kitap yazmak gibi), kendisine duâ eden hayırlı evlât (insan vefat ettikten sonra arkasında kendisine rahmet ve mağfiretle duâ eden birisini bıraktığı zaman, o evlâdın duâsı, yabancı bir kimsenin duâsından daha çok kabûle şayandır)."[1]

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- hadisin şerhinde şöyle demiştir:

"Sadaka-i câriye, vakfın tâ kendisidir."[2]

Hatib eş-Şerbînî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Sadaka-i câriye, -er-Râfi'î'nin de dediği gibi-, âlimler tarafından vakfa yorumlanır. Zirâ vakfın dışındaki sadakalar, sadaka-i câriye hükmünde değildir."[3]

Sadaka-i câriye; insanın ölümünden sonra sevâbı devam eden sadakadır. Fakir ve yoksulu doyurmak gibi, sevâbı devam etmeyen sadakaya gelince, bu sadaka, sadaka-i câriye değildir.

Buna göre Ramazan'da oruçlulara iftar vermek, yetimleri himâyesine almak ve yaşlılara bakmak gibi salih ameller, -sadakalardan olsa bile-, sadaka-i câriye hükmünde değildir. Fakat yetimler veya yaşlılar yurdu inşa edilmesine katkıda bulunursanız, bu amel, sadaka-i câriye olur. Bu yurttan istifade edildiği sürece de size onun sevâbı yazılır.

Sadaka-i câriyenin çeşitlerine gelince, bunun örnekleri pek çoktur.

Bazıları şunlardır:

Mescitler (câmiler) yaptırmak, ağaçlar dikmek, su kuyuları açtırmak, Kur'an-ı Kerim bastırıp dağıtmak, kitaplar bastırmak sûretiyle faydalı ilmi yaymaya çalışmak ve dînî kasetler satın alıp dağıtmak gibi.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ: عِلْمًا نَشَرَهُ، وَوَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهُ، وَمُضْحَقًا وَرَثَتَهُ، أَوْ مَسْجِدًا ((.بَنَاهُ، أَوْ بَيْتًا لِابْنِ السَّبِيلِ بَنَاهُ، أَوْ نَهْرًا أَجْرَاهُ، أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَحَيَاتِهِ، تَلَحُّقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ [رواه ابن ماجه وقال المنذري في الترغيب والترهيب: إسناده حسن، وحسنه الألباني في صحيح ابن ماجه]

"Şüphesiz ölümünden sonra mü'mine, ameli ve sevaplarından erişen şeylerden bazıları şunlardır:

- (Öğretmek veya telif etmek sûretiyle) yaydığı bir ilim,
- Geride bıraktığı (kendisine duâ eden) hayırlı bir evlât,
- (Okunsun diye) miras olarak bıraktığı bir mushaf (Kur'an),
- İnşa ettiği bir mescid (câmi),
- Yolda kalmışlar (yolcular) için inşa ettiği bir ev,

-(Kanal açmak sûretiyle) akıttığı bir nehir,

-Hayatta, sıhhati yerindeyken verdiği bir sadaka, ölümünden sonra kendisine erişir."[4]

Bu konuda (43101) nolu soruların cevaplarına bakabilirsiniz.

Müslümanın, ecir yönünden her hayırlı amelden nasiplenebilmesi için sadakalarını farklı yollara harcaması gerekir.

Örneğin malının bir kısmını oruçlulara iftar vermek için, başka bir kısmını yetime bakmak için, üçüncü kısmını yaşlılar yurduna harcamak için, dördüncü kısmını bir mescid veya câmi yapımına yardım etmek için, beşinci kısmını dînî kitaplar ve Kur'an-ı Kerim bastırmak için ayırmalısın.

Ve buna benzer hayırlı ameller için ayırmalısın.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] Müslim; hadis no:1631

[2] Nevevî, Sahih-i Müslim Şerhi, c: 11, s: 85

[3] "Muğnâ el-Muhtâc", c: 3, s: 522-523

[4] İbn-i Mâce, hadis no: 242. el-Munzirî, 'Sahihi't-Terğîb ve't-Terhîb', c:1, s:78'de şöyle demiştir: "Hadisin isnadı hasendir." Elbânî de "hadis, hasendir" demiştir.